

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

СЕКЦІЯ № 5

МІГРАЦІЙНЕ ПРАВО

Андрущенко Анна Олександрівна

здобувачка вищої освіти 3-го курсу

факультету судового та міжнародного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМА НЕЛЕГАЛЬНОЇ МІГРАЦІЇ ТА БОРОТЬБА З НЕЮ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ

Термін «нелегальна міграція» є загальноприйнятим для позначення переміщення людей через державні кордони з порушенням правових норм. Його часто вживають як синонім до поняття «незаконна міграція». Водночас, «незаконна міграція» переважно використовується в офіційних документах, тоді як «нелегальна міграція» частіше зустрічається в наукових дослідженнях та публіцистичних матеріалах [2, с.7].

Проблема нелегальної міграції є одним із найскладніших викликів сучасного світу, який зачіпає не лише окремі держави, а й міжнародне співтовариство загалом. Вона має економічні, соціальні, політичні та гуманітарні аспекти, що вимагають комплексного підходу до її вирішення. Нелегальна міграція полягає у переміщенні людей через державні кордони без належних дозволів, документів або з порушенням візових режимів. Нелегальна міграція часто пов'язана з такими чинниками, як політична нестабільність, конфлікти, релігійні або етнічні переслідування. Україна, розташована на перетині ключових міграційних маршрутів, стикається з цією проблемою як у ролі транзитної, так і приймаючої країни. Мігранти, які перетинають кордон без відповідних документів або дозволів, можуть опинитися у кримінальному середовищі чи стати жертвами злочинів, таких як торгівля людьми, експлуатація та насильство. Крім того, нелегальний в'їзд може становити ризик для громадського здоров'я, оскільки

мігранти здатні поширювати інфекційні захворювання, що є викликом для медичної системи та суспільства загалом. Це питання особливо актуалізувалося на тлі пандемії COVID-19 та досвіду запровадження карантинних обмежень [1, с.6].

Нелегальна міграція має як позитивні, так і негативні наслідки для країн походження, транзиту та призначення. З одного боку, мігранти можуть задовольняти попит на робочу силу, особливо у сфері некваліфікованої праці, та сприяти економічному розвитку. Проте з іншого боку, нелегальна міграція створює значні проблеми для приймаючих країн, зокрема збільшення соціальної напруги, навантаження на соціальні та медичні служби, підвищення рівня злочинності та розвиток тіньової економіки. Для держав походження масовий відтік населення може призвести до «відпливу мізків» та втрати робочої сили, що поглиблює соціально-економічні проблеми. Крім того, мігранти часто стикаються з експлуатацією, дискримінацією та порушенням прав людини як під час переміщення, так і в країнах призначення.

Міжнародне співтовариство вже тривалий час шукає шляхи ефективної боротьби з нелегальною міграцією та мінімізації її негативних наслідків. Одним із ключових інструментів є розробка міжнародних угод і конвенцій, спрямованих на регулювання міграційних потоків та захист прав мігрантів. Зокрема, важливими є діяльність Міжнародної організації з міграції (МОМ) – МОМ є провідною міжурядовою організацією в сфері міграції та тісно працює з урядовими, міжурядовими та неурядовими партнерами [3], Агентства ООН у справах біженців (УВКБ ООН), а також низка двосторонніх та багатосторонніх угод між державами. Однією з основних міжнародних угод у цій сфері є Глобальний договір про безпечну, впорядковану та легальну міграцію, ухвалений у 2018 році. Він спрямований на забезпечення прав мігрантів, боротьбу з нелегальною міграцією та запобігання торгівлі людьми.

Національні уряди також запроваджують різноманітні заходи для боротьби з нелегальною міграцією. До них належать посилення прикордонного контролю, використання сучасних технологій для моніторингу кордонів, створення центрів

утримання для нелегальних мігрантів та депортація осіб, що перебувають у країні незаконно. Проте одні лише обмежувальні заходи не можуть розв'язати проблему комплексно, адже корені нелегальної міграції лежать у бідності, конфліктах і нерівності. Відтак, важливим компонентом міжнародної боротьби з нелегальною міграцією є також надання гуманітарної допомоги, підтримка розвитку у країнах походження мігрантів та сприяння врегулюванню конфліктів.

Боротьба з нелегальною міграцією нерозривно пов'язана з проблемою торгівлі людьми, адже значна частина нелегальних мігрантів стає жертвами експлуатації. Міжнародні організації та уряди держав співпрацюють у розробці програм протидії цьому явищу, включаючи просвітницькі кампанії, створення гарячих ліній та захист жертв експлуатації. Важливу роль відіграє також співпраця між правоохоронними органами різних країн для боротьби з організованою злочинністю, яка контролює канали нелегальної міграції та торгівлю людьми.

Також існують певні заходи боротьби з нелегальною міграцією. Заходи протидії нелегальній міграції повинні відповідати принципам захисту прав людини та мати превентивний, тобто профілактичний і попереджувальний характер. Профілактика нелегальної міграції є ключовим елементом у комплексі заходів, спрямованих на боротьбу з цим явищем. Враховуючи напружену ситуацію в Україні, необхідно постійно шукати нові ефективні механізми для запобігання нелегальній міграції, підвищувати ефективність управління міграційними процесами та мінімізувати її негативний вплив на соціально-економічний стан України й сусідніх країн. Важливим також є розвиток регіонального та міжнародного співробітництва для попередження, зменшення й припинення цього негативного явища [4].

Інший важливий аспект – інтеграція мігрантів у приймаючі суспільства. Ефективна політика інтеграції може допомогти зменшити соціальну напругу та уникнути відчуження іммігрантів, що є передумовою для розвитку злочинності та радикалізації. Держави, що приймають значні потоки мігрантів, розробляють програми з надання доступу до освіти, охорони здоров'я, ринку праці та житла.

Однак ці зусилля нерідко викликають суспільне невдоволення, особливо в умовах економічних труднощів та зростання безробіття. Це підкреслює необхідність балансу між захистом прав мігрантів та інтересами місцевого населення.

Як висновок слід зазначити, що проблема нелегальної міграції потребує комплексного підходу, що враховує як національні інтереси держав, так і міжнародні зобов'язання. Боротися з цим явищем лише засобами обмеження або контролю кордонів неможливо. Необхідно усувати причини, що змушують людей шукати нелегальні шляхи міграції, шляхом розвитку співпраці між державами, забезпечення миру та економічної стабільності. Водночас важливо гарантувати дотримання прав людини, незалежно від статусу мігранта, та створювати умови для інтеграції тих, хто залишив свої країни у пошуках безпеки або кращих можливостей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Соколовський А. Сутність та особливості нелегальної міграції в Україні як об'єкту адміністративно-правового впливу. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2024. Т. 1, № 31. С. 757–765. URL : <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3b2f1761-b6a8-43b5-8d7f-b265981739c2/content>
2. Казьміркевич П., Шаповалова Н., Чумак В. Політика України у сфері контролю над нелегальною міграцією. Київ : Міжнар. центр перспект. дослідж., 2006. 56 с. URL : https://icps.com.ua/assets/uploads/images/images/eu/migration_policy_ukr.pdf
3. Про MOM | IOM Ukraine. IOM Ukraine. URL : <https://ukraine.iom.int/uk/promom>
4. Заходи протидії нелегальній міграції. e-Pidruchniki.com. URL : https://e-pidruchniki.com/content/1931_4_zahodi_protidii_nelegalnii_migracii.html

Ключові слова: Нелегальна міграція, міграція, мігранти, MOM, міжнародні організації, УВКБ ООН, країни.

Науковий керівник: доктор філософії в галузі міжнародного права, асистент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Гребенюк Дмитро Олегович.

Басюк Вікторія Вікторівна

здобувачка вищої освіти 3-го курсу

факультету судового та міжнародного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У РЕГУЛЮВАННІ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Міграційні процеси стали ключовим викликом сучасного глобалізованого світу. Вони охоплюють як добровільні переселення, так і вимушену міграцію через збройні конфлікти, економічні кризи, екологічні катастрофи чи політичні переслідування. Управління міграційними потоками виходить за рамки національних інтересів і потребує координації на міжнародному рівні. Міжнародні організації відіграють важливу роль у цьому процесі, сприяючи виробленню спільних підходів, моніторингу ситуації та підтримці як країн-донорів, так і країн-реципієнтів [1, с. 125].

Одним із ключових гравців у регулюванні міграційних процесів є Міжнародна організація з міграції (МОМ). Заснована у 1951 році, вона нині працює у понад 100 країнах, надаючи всебічну підтримку урядам та мігрантам. Діяльність МОМ включає гуманітарну допомогу біженцям, внутрішньо переміщеним особам та особам, які постраждали від природних катастроф чи конфліктів. МОМ координує програми добровільного повернення мігрантів до країн їхнього походження та забезпечує фінансову підтримку для їхньої реінтеграції. Організація проводить професійне навчання та підтримує розвиток малих підприємств серед мігрантів, стимулюючи економічний розвиток у країнах, з яких вони походять. У співпраці з урядами та міжнародними партнерами МОМ

Шевель Юлія Олегівна	
МІЖНАРОДНЕ ТА НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ У ПЕРІОД ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ.....	166
Boiko Veronika	
THE ROLE OF THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT (ICC) IN THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS.....	170
СЕКЦІЯ № 4. МІЖНАРОДНЕ ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО.....	176
Загребнюк Дар'я Михайлівна	
МІЖНАРОДНЕ ПРАВО ТА ЗМІНА КЛІМАТУ.....	176
Степаненко Руслана Андріївна	
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ.....	180
СЕКЦІЯ № 5. МІГРАЦІЙНЕ ПРАВО.....	185
Андрущенко Анна Олександрівна	
ПРОБЛЕМА НЕЛЕГАЛЬНОЇ МІГРАЦІЇ ТА БОРОТЬБА З НЕЮ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ.....	185
Басюк Вікторія Вікторівна	
РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У РЕГУЛЮВАННІ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ....	189
Белова Лідія Максимівна	
ПРАВО НА ПРИТУЛОК У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ МІГРАЦІЙНИХ КРИЗ: МІЖНАРОДНО- ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	192
Бойко Альона Сергіївна	
ЩОДО ПИТАННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ БІЖЕНЦІВ ТА МІГРАНТІВ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ.....	196
Димура Катерина Володимирівна	
МІГРАЦІЙНА КРИЗА В ЄС: ПОШУК БАЛАНСУ МІЖ БЕЗПЕКОЮ ТА ПРАВАМИ ЛЮДИНИ.....	201
Костенко Іван Віталійович	
РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У БОРОТЬБІ З НЕЗАКОННОЮ МІГРАЦІЄЮ.....	205
Кругієва Катерина Анатоліївна	
ЕВОЛЮЦІЯ МІГРАЦІЙНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ.....	209
Ліфєрова Владислава Владиславівна	
ОСОБИСТИЙ ЗАКОН УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ В НІМЕЧЧИНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	212
Пугач Марина Віталіївна	